

L'anuari de l'educació de les Illes Balears: nova etapa, mateixos objectius, nous reptes

Per la Direcció de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears

L'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2014* és l'onzè informe que presentam a la societat de les Illes Balears: una nova edició, però, que suposa començar una nova etapa, amb nous continguts, amb una nova estructura i amb un nou format. Però amb els mateixos objectius que ens varen impulsar a tirar endavant un projecte d'aquestes característiques. En qualsevol cas, no fem més que continuar el camí que vàrem començar l'any 2004, quan el Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) de la Universitat de les Illes Balears va posar en marxa l'*Anuari*, una publicació que es plantejava, d'entrada, dos grans objectius: en primer lloc, contribuir, amb tota la modèstia i el convenciment de què som capaços, a situar l'educació en el centre de la preocupació de la societat de les Illes Balears. A més, i en aquests moments d'una crisi econòmica global i local, l'aposta per l'educació és fonamental per a la construcció d'una economia del coneixement, en què la productivitat i la innovació siguin fonamentals; una situació de crisi econòmica que fa difícil la realitat de l'educació a tots els nivells.

El segon objectiu era i és conseqüència de l'anterior. Només seria possible canviar el paper de l'educació a la nostra societat si fóssim capaços de posar a l'abast de tothom més coneixement sobre el nostre sistema educatiu, més dades sobre l'estat de l'educació, més elements per conèixer i comprendre l'estat de l'educació de les Illes Balears. Pensàvem —de fet, pensam— que només des del coneixement educatiu era —i és— possible començar a transformar la mentalitat, el pensament de la nostra societat, en relació amb l'educació. Un coneixement del sistema educatiu de les Illes Balears que volem que es realitzi des de diverses perspectives teòriques, ideològiques, professionals, polítiques... Si bé no es tracta de deixar de banda la implicació política de l'educació, sí que cal fugir dels dogmatismes o dels estudis excessivament descriptius. En aquest sentit cal rebutjar un fet que s'està estenent, de forma general, dins la nostra societat, l'«opinionitis»: efectivament, podem constatar que actualment són molts els qui volen i pretenen opinar sobre l'educació, sobre els seus problemes, sobre les seves solucions, sobre els punts forts del sistema educatiu... I tot i que és bo que hi hagi la implicació de tothom en relació amb l'educació, també es positiu que el que se n'opini es faci des del coneixement, des de les dades, des de la reflexió, des de la fonamentació... I els problemes de l'educació només es poden resoldre des del coneixement de la realitat, des de la reflexió fonamentada, i no des de la improvisació, els apriorismes, els plantejaments ideològics, etc.

Tot i aquests dos grans objectius, la realitat de l'educació de les Illes Balears ens obliga a afegir-n'hi un altre que per a nosaltres és fonamental: contribuir a millorar la imatge de l'educació; a posar de manifest els punts forts del sistema educatiu; a assenyalar tots els aspectes de l'educació que funcionen en tots els nivells del sistema escolar; a mostrar les experiències innovadores que es duen a terme, etc. Aquest és, també, un altre objectiu al qual consideram que no podem renunciar. Efectivament: quan es parla de l'educació hi ha una tendència a parlar-ne en termes negatius, fins i tot es podria dir que de forma apocalíptica; així, cal assenyalar la tendència a exagerar-ne els aspectes negatius i a amagar-ne els positius. L'educació no és una qüestió que es valoritzi. I això resulta contraproduent no només per a la imatge que se'n dona, sinó perquè suposa un element negatiu de cara a la moral de la comunitat educativa i de la societat en general en relació amb la valoració de l'educació.

De tot el que està succeint a l'educació a les Illes Balears a causa de la política educativa que duu a terme el Govern balear, el que crida l'atenció és, sense cap dubte, que l'educació està en el

debat social. Mai a les Illes Balears la qüestió educativa no havia estat tan present, mai l'educació no havia estat objecte de tant de debat polític, ideològic i social, mai l'educació no havia suscitat la preocupació de pares i agents socials, mai l'educació no havia estat objecte de tant debat polític al Parlament i altres institucions públiques i privades, mai no s'havia parlat tant de forma real de pacte social i polític per l'educació, des de Menorca, des de les Pitiüses o des de Mallorca. I així, cal que sigui valorada de forma positiva, malgrat la conflictivitat educativa, que necessita que sigui abordada pels canals de la negociació de forma clara. El sistema escolar de les Illes Balears, l'educació pública, els escolars, els pares i les famílies, els docents i la societat en general necessiten que el conflicte passi a ser història i que el diàleg guanyi les solucions adequades. Aquest és el repte i aquesta és la necessitat.

Aquests onze números de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears demostren que estam en el camí adequat. Evidencien que és possible millorar el coneixement que tenim sobre el sistema educatiu de les Illes Balears i també començar a canviar les actituds de la nostra societat en relació amb els beneficis de l'educació, des de la perspectiva econòmica, social, cultural, tecnològica, política, etc. I tot això malgrat aquesta situació de crisi de l'educació, que ens pot fer retrocedir, de forma significativa, tant en quantitat com en qualitat de l'educació. Els importants i notoris problemes del nostre sistema educatiu, espanyol i de les Illes Balears, es poden agreujar de forma significativa; i tot això malgrat els avanços que hi ha hagut els darrers anys tant en el rendiment educatiu com en l'equitat del sistema escolar. Amb tot, el fracàs escolar i l'abandonament escolar encara són assignatures pendents que amb les mesures actuals difícilment es resoldran.

Aquesta publicació és una iniciativa, tal com s'ha dit, del Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES), del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques de la Universitat de les Illes Balears, però es fa extensiva a professors d'altres departaments universitaris de la UIB, mestres i professors del sistema escolar no universitari, inspectors d'educació, professionals de l'educació social, etc., perquè hi participin. Aquesta convidada té i ha tingut una bona acceptació i permet que l'Anuari de l'Educació contingui una perspectiva de pluralitat, de diversitat. A més, hem de recalcar que per fer possible aquest Anuari de l'Educació i consolidar-lo vàrem signar un conveni de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i la Fundació Guillem Cifre de Colonya que dona els resultats esperats.

En aquest sentit, a l'Anuari de 2014 hi ha vint-i-quatre treballs, amb una estructura que, enguany, ha sofert una sèrie de canvis en relació amb els anys anteriors: així, ha desaparegut l'apartat «**Estadística i legislació educativa de la comunitat autònoma de les Illes Balears**» i se n'han creat dos de nous: «**Els resultats del sistema escolar de les Illes Balears: estudis i indicadors**» i «**El monogràfic de l'Anuari de l'Educació**». Es tracta de dos apartats que pretenen millorar el contingut de l'Anuari i aprofundir sobre els diversos aspectes de caire qualitatiu i del rendiment educatiu als diversos nivells.

En aquest context de canvis, els continguts de l'Anuari d'enguany són els següents: A la «Introducció» fem una anàlisi de la situació de l'educació. Aquest primer text és una porta d'entrada a l'Anuari, un editorial que pretén analitzar els punts fonamentals i més significatius de l'educació a les Illes Balears. En aquesta perspectiva es fa una anàlisi de diversos aspectes de la política educativa de la

comunitat autònoma i també es fa una anàlisi de la LOMCE; una anàlisi d'aquesta nova normativa educativa que va més enllà del canvi legislatiu. Volem posar de manifest la relació que hi ha entre aquesta llei i la construcció d'un nou model social i econòmic.

Al segon apartat, «El sistema educatiu de les Illes Balears», desenvolupam els estudis següents. En primer lloc, es fa una radiografia sobre el sistema escolar de les Balears en xifres. En segon lloc hi ha una anàlisi sobre la situació de l'educació infantil a Menorca. En tercer lloc, en dos articles, estudiem la situació de la Formació Professional a les Balears i de la Formació Professional dual. En quart lloc, a través de dos treballs més, s'analitza la relació entre l'escola pública, l'escola privada i l'escola concertada a Mallorca i a Eivissa i Formentera. En cinquè lloc es fa un anàlisi sobre la situació de les cooperatives a les Balears. En sisè lloc es fa una anàlisi sobre la formació de Mestres a la UIB. En setè lloc es duu a terme una anàlisi sobre l'evolució dels pressuposts d'educació de la CAIB, tant des d'una perspectiva evolutiva com actual. I, finalment, s'analitza la realitat del sistema universitari de les Balears.

Al tercer apartat, «Els resultats del sistema escolar de les Illes Balears: estudis i indicadors», es fan diverses anàlisis sobre el rendiment del sistema educatiu de les Balears, a través de quatre treballs: el rendiment educatiu de les Balears a partir dels estudis del IAQSE, l'anàlisi de PISA en aquesta comunitat autònoma, el rendiment educatiu des de la perspectiva específica de la immigració escolar, i el rendiment als estudis universitaris de grau a la UIB.

Al quart apartat, «L'educació social a les Illes Balears: realitats, espais i institucions», oferim dos treballs: per una part la funció educativa dels padrins des de la perspectiva intergeneracional, i per l'altra, la prostitució i la seva dimensió socioeducativa.

Al cinquè apartat, «Recerca i innovació pedagògica a les Illes Balears», fem referència a dues tesis doctorals: una sobre la inspecció educativa a les Balears i l'altra sobre històries de vida i ciutadania. Quant a la innovació educativa, fem referència a dos treballs: un sobre el centre educatiu Joan Miró com a comunitat d'aprenentatge i un sobre l'escola de Sant Llorenç de Balàfia.

Al sisè i darrer apartat, «El monogràfic de l'Anuari de l'Educació», que engany està dedicat al TIL, hi ha tres treballs: un des d'una perspectiva comparada, un des d'una perspectiva legal i finalment un sobre l'aplicació del TIL a secundària.

A més d'aquests canvis d'estructura i de continguts, enguany, per fer possible la sostenibilitat de la publicació, hem fet un canvi en el format; un canvi de format que ha suposat la publicació d'un Anuari més breu amb un resum dels articles publicats, però amb la possibilitat de poder accedir a l'Anuari complet en PDF, a través d'unes adreces electròniques. Hem volgut mantenir l'Anuari amb aquest canvi de format per fer possible la seva continuïtat en el temps. Això és el que importa, això és l'important.

Seguim, doncs, amb els mateixos objectius, amb la mateixa il·lusió, amb les mateixes ganes. I sempre, amb la finalitat de poder contribuir, a través d'aquestes pàgines, a conèixer i a millorar l'educació de les Illes Balears.

Finalment, a més d'agrair a la Fundació Guillem Cifre de Colonya la implicació, col·laboració i generositat en l'edició d'aquest Anuari de l'Educació de les Illes Balears, volem agrair a tots els col·laboradors i col·laboradores la feina que han fet, la bona disposició i dedicació a l'hora d'elaborar els treballs que hi incloem. Així mateix, volem expressar agraïment a la Conselleria d'Educació del Govern de les Illes Balears pel suport que ha donat a l'Anuari. En qualsevol cas, amb aquest número de l'Anuari demostram la voluntat de continuar fent feina amb una finalitat: fer que l'educació sigui una prioritat de la societat de les Illes Balears, de les administracions educatives i de la societat civil en totes les dimensions i perspectives. Es tracta d'aconseguir unes illes Balears més pròsperes econòmicament, més cohesionades socialment i més formades i cultes educativament.